

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YUSUF YATÇI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2017/31801)

Karar Tarihi: 10/6/2020

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
Celal Mümtaz AKINCI
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Raportör : Umut FIRTINA
Başvurucu : Yusuf YATÇI
Vekili : Av. Fatoş Özge HAKSAL TOPRAK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru yargı kararının icra edilmemesi üzerine açılan davada hükmedilen tazminatın kısmen iade edilmesi ve ihtiyati haczin makul süreyi aşması nedeniyle mülkiyet hakkının; yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 8/8/2017 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından, başvuruların kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

A. Uyuşmazlığın Arka Planı

8. Başvurucu, G. Turizm Otelcilik ve Petrol Sanayi ve Ticaret A.Ş.de 16/2/2011 tarihinden itibaren bir yıl süreyle genel müdür yardımcısı olarak görev yapmıştır.

9. İstanbul Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele Grup Başkanlığınca yapılan incelemelere göre tespit edilen rakamlar üzerinden anılan şirketin yönetimi ile ilgili işlemleri muvazaalı olarak yürüten şahıslar ve 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun gereğince şirket hakkında ihtiyati tahakkuk ve ihtiyati haciz kararı alınmıştır. Bu kapsamda şirkette yönetici olarak görev yapan başvurunun banka hesapları ile taşınır ve taşınmaz malları üzerine Kozyatağı Vergi Dairesi Müdürlüğünce (Vergi Dairesi) 22/4/2013 tarihinde ihtiyati haciz işlemi uygulanmıştır.

B. İhtiyati Haciz İşleminin İptali Davası Süreci

10. Başvurucu, şirketin vergi borçları nedeniyle banka hesapları ile taşınır ve taşınmaz malları üzerine ihtiyati haciz uygulanması işlemine karşı 3/7/2013 tarihinde İstanbul 8. Vergi Mahkemesinde yürütmenin durdurulması talepli olarak iptal davası açmıştır.

11. İstanbul 8. Vergi Mahkemesi, 13/9/2013 tarihli ve E.2013/1951 sayılı kararıyla yürütmenin durdurulması talebini kabul etmiştir. Mahkeme kararında kanuni temsilcilerin esas amme borçlusu olmadığı, bu kişilere ihtiyati haciz ve ihtiyati tahakkuk gibi amme alacağının korunmasına ilişkin işlemlerin uygulanabileceğine dair Kanunda açık bir düzenleme bulunmadığı gerekçelerine yer verilmiştir.

12. Bu karara Vergi İdaresi itiraz etmiş, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 19/11/2013 tarihli ve E.2013/6310 sayılı kararıyla, Mahkemenin yürütmenin durdurulması hakkında verdiği kararda yasaya aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle itirazı reddetmiştir.

13. Başvurucu, İstanbul 8. Vergi Mahkemesince verilen yürütmenin durdurulması talebinin kabulüne ilişkin karara istinaden 13/11/2013 tarihinde Vergi İdaresine başvurarak Mahkeme kararının uygulanması talebinde bulunmuştur. Vergi Dairesi, 18/11/2013 tarihinde, mahkeme kararını 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Hakkında Kanun'un 28. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*...ancak haciz veya ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar hakkında bu kararların kesinleşmesinden sonra işlem tesis edilir.*" hükmü nedeniyle uygulayamayacağını belirterek nihai karar sonucunda işlem tesis edileceğini ifade etmiştir.

14. Başvuru konusuna benzer bir olayla ilgili olarak açılan başka bir davada 2577 sayılı Kanun'un 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son cümlesinin Anayasa'nın 2., 15., 35., 36. ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür. Anayasa Mahkemesi 22/11/2013 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 10/7/2013 tarihli ve E.2012/107, K.2013/90 sayılı kararlar itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğuna ve iptaline hükmetmiştir.

15. İstanbul 8. Vergi Mahkemesi 24/1/2014 tarihinde yürütmenin durdurulması talebinin kabulüne ilişkin kararda yer verdiği gerekçelerle davanın kabulüne karar vermiştir. Hüküm Vergi Dairesince temyiz edilmiş, Danıştay Yedinci Dairesi 21/5/2019 tarihli kararıyla hükmün bozulmasına karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir;

"Yukarıda yer verilen hükümlerin değerlendirilmesinde; 213 sayılı Yasanın 344. ve 359. maddelerinde sayılan hususlara ilişkin bir kamu alacağının salınması yolunda gereken işlemlere başlanması yeterli görülerek, süreyle sınırlı olmaksızın ihtiyati haczin uygulanacağı kurala bağlandığından ve şirket borçlarından sorumlu tutulabilecek olan kanuni temsilciler aynı zamanda şirket borçlarından ihtiyati haciz aşamasında da sorumlu tutulabileceklerinden, kamu alacağının borçlusu limited şirketin borca konu dönemlerde kanuni temsilcisi olduğu anlaşılan davacının banka hesapları hakkında ihtiyati haciz kararı alınmasında hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Bu bakımdan, Mahkemece, ihtiyati haciz koşullarının varlığı yönünden yapılacak incelemenin sonucuna göre bir karar verilmesi gerekmektedir."

C. Tazminat Davası Süreci

16. Başvurucu, İstanbul 8. Vergi Mahkemesince verilen yürütmenin durdurulması talebinin kabulüne ilişkin kararın uygulanmaması üzerine 5.000 TL manevi tazminat istemiyle 13/12/2013 tarihinde İstanbul 1. İdare Mahkemesinde dava açmıştır. İstanbul 1. İdare Mahkemesi, 31/10/2014 tarihinde davanın kabulüne hükmetmiş, karar üzerine manevi tazminat bedeli başvurucuya ödenmiştir.

17. Vergi Dairesince hükme itiraz edilmiş, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Dördüncü Kurulun 9/10/2015 tarihli kararıyla itiraz kabul edilerek hükmün bozulmasına ve dosyanın yeniden karar verilmek üzere ilgili vergi mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

18. Yeniden görülen davada İstanbul 11. Vergi Mahkemesi (Mahkeme); idarenin yargı kararlarının yerine getirilmesi noktasında herhangi bir takdir hakkının bulunmadığı, böyle bir durumda hizmet kusurunun varlığından da söz edilebileceği, davalı idare işleminden başvurucunun kişilik haklarının zarar gördüğü gerekçelerine yer vererek 27/6/2016 tarihinde davanın kabulüne ve 5.000 TL manevi tazminatın başvurucuya faiziyle birlikte ödenmesine karar vermiştir.

19. Vergi Dairesinin itirazı üzerine İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Altıncı Vergi Dava Dairesi (Daire) 25/1/2017 tarihinde hükmün 3.500 TL manevi zararın tazminine ilişkin kısmının bozulmasına ve 1.500 TL manevi zararın tazminine ilişkin kısmının onanmasına karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir;

"Davacının banka hesaplarına konulan ihtiyati haczin kaldırılması istemiyle açtığı davada verilen 13.09.2013 tarih ve E:2013/1951 sayılı yürütmenin durdurulması kararının davalı Kozyatağı Vergi Dairesi Müdürlüğüne 25.10.2013 tarihinde tebliğ edildiği, Anayasa Mahkemesi'nin 2577 sayılı Yasanın 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının 'Ancak, haciz veya ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar hakkında, bu kararların kesinleşmesinden sonra idarece işlem tesis edilir.' şeklindeki son cümlesinin iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesi'nin 10/7/2013 gün ve E:2012/107, K:2013/90 sayılı kararının 22.11.2013 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmış olması, davalı idarece davacının banka hesaplarındaki hacizlerin 06/1/2014, 07/1/2014 tarihlerinde yazılan yazılarla kaldırılmasının bildirilmesi ve davacının banka hesaplarındaki hacizler nedeniyle aile çevresiyle iş yeri çevresinde itibar ve güven kaybına uğraması nedeniyle manevi olarak zarar gördüğünü ileri sürdüğü hususları, manevi tazminat takdiri için yukarıda belirtilen esaslarla birlikte değerlendirildiğinde, davacı adına takdir edilen manevi tazminatın 1.500,00-TL'lık kısmı yerinde bulunmakla birlikte, hükmedilen manevi tazminatın bu tutarı aşan kısmında hukuka uygunluk görülmemiştir."

20. Başvurucu ve Vergi İdaresi tarafından karşılıklı olarak karar düzeltme talebinde bulunulmuş ise de bu talep Dairenin 21/6/2017 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

21. Nihai karar 21/7/2017 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

22. Başvurucu 8/8/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

D. Başvuru Formunda Yer Almayan Diğer İlgili Olaylar

23. Vergi Dairesi tarafından başvurucuya gönderilen 6/1/2016 tarihli yazıda İstanbul 8. Vergi Mahkemesinin 13/9/2013 tarihli kararında belirtilen ihtiyati hacizlerle ilgili olarak 6/1/2014 ve 7/1/2014 tarihlerinde yazılan haciz kaldırma yazılarının ilgili birimlere yazılarak tebliğ edildiği ifade edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat Hükümleri

24. 6183 sayılı Kanun'un "*Kanundaki terimler*" kenar başlıklı 3. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Amme borçlusunu veya borçlu terimi:

Amme alacağını ödemek mecburiyetinde olan hakiki ve hükmi şahısları ve bunların kanuni temsilci veya mirasçılarını ve vergi mükelleflerini, vergi sorumlusunu, kefil ve yabancı şahıs ve kurumlar temsilcilerini,

...

(Ek: 4/6/2008-5766/1 md.) Tahsil edilemeyen amme alacağı terimi:

Amme borçlusunun bu Kanun hükümlerine göre yapılan mal varlığı araştırması sonucunda haczi kabil herhangi bir mal varlığının bulunmaması, haczedilen mal varlığının satılarak paraya çevrilmesine rağmen satış bedelinin amme alacağını karşılamaması gibi nedenlerle tahsil edilemeyen amme alacaklarını

...

(Ek: 4/6/2008-5766/1 md.) Tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağı terimi:

Amme borçlusunun haczedilen mal varlığına bu Kanun hükümlerine göre biçilen değerlerin amme alacağını karşılayamayacağı veya hakkında iflas kararı verilen amme borçlusundan aranan amme alacağının iflas masasından tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması gibi nedenlerle tahsil dairelerince yürütülen takip muamelelerinin herhangi bir aşamasında amme borçlusundan tahsil edilemeyeceği ortaya çıkan amme alacaklarını,

... ifade eder"

25. 6183 sayılı Kanun'un "*Teminat isteme*" kenar başlıklı 9. maddesi şöyledir:

"Madde 9 – (Değişik birinci fıkrası: 26/11/1980 - 2347/1 md.) 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 344 üncü maddesi uyarınca vergi ziyat cezası kesilmesini gerektiren haller ile 359 uncu maddesinde sayılan hallere temas eden bir amme alacağının salınması için gerekli muamelelere başlanmış olduğu takdirde vergi incelemesine yetkili memurlarca yapılan ilk hesaplara göre belirtilen miktar üzerinden tahsil dairelerince teminat istenir.(1)

Türkiye'de ikametgahı bulunmayan amme borçlusunun durumu amme alacağının tahsilinin tehlikede olduğunu gösteriyorsa, tahsil dairesi kendisinden teminat isteyebilir."

26. 6183 sayılı Kanun'un "İhtiyati haciz" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Madde 13 – İhtiyati haciz aşağıdaki hallerden herhangi birinin mevcudiyeti takdirinde hiçbir müddetle mukayyet olmaksızın alacaklı amme idaresinin mahalli en büyük memurunun kararıyla, haczin ne suretle yapılacağına dair olan hükümlere göre, derhal tatbik olunur:

1. 9 uncu madde gereğince teminat istenmesini mucip haller mevcut ise,

2. Borçlunun belli ikametgahı yoksa,

3. Borçlu kaçmışsa veya kaçması, mallarını kaçırmaması ve hileli yollara sarması ihtimalleri varsa,

4. Borçludan teminat gösterilmesi istendiği halde belli müddette teminat veya kefil göstermemiş yahut şahsi kefalet teklifi veya gösterdiği kefil kabul edilmemişse,

5. Mal bildirimine çağrılan borçlu belli müddet içinde mal bildiriminde bulunmamış veya noksan bildirimde bulunmuşsa,

6. Hüküm sadır olmuş bulunsun bulunmasın para cezasını müstelzim fiil dolayısıyla amme davası açılmış ise,

7. İptali istenen muamele ve tasarrufun mevzuunu teşkil eden mallar, bu mallar elden çıkarılmışsa elden çıkarmanın diğer malları hakkında uygulanmak üzere, bu kanunun 27, 29, 30 uncu maddelerinin tatbikini icabettiren haller varsa."

27. 6183 sayılı Kanun'un "Kanuni temsilcinin sorumluluğu" kenar başlıklı mükerrer 35. maddesi şöyledir:

"Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacakları, kanuni temsilcilerin ve tüzel kişiliği olmayan teşekküllü idare edenlerin şahsi mal varlıklarından bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Bu madde hükmü, yabancı şahıs veya kurumların Türkiye'deki mümessilleri hakkında da uygulanır.

Tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları, kanuni temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını kaldırmaz.

Temsilciler, teşekküllü idare edenler veya mümessiller, bu madde gereğince ödedikleri tutarlar için asıl amme borçlusuna rücu edebilirler."

28. 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanun'un "*Kanuni temsilcilerin ödevi*" kenar başlıklı 10. maddesinin ilgili şöyledir:

"Madde 10 – Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, Vakıflar ve cemaatlar gibi tüzel kişiliği olmıyan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri tarafından yerine getirilir.

(Değişik: 3/12/1988-3505/2 md.) Yukarıda yazılı olanların bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınmayan vergi ve buna bağlı alacaklar, kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınır. Bu hüküm Türkiye'de bulunmayan mükelleflerin Türkiye'deki temsilcileri hakkında da uygulanır."

B. Anayasa Mahkemesi Kararı

29. 2577 sayılı Kanun'un 10/6/1994 tarihli ve 4001 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle değiştirilen 28. maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinin iptali istemine ilişkin Anayasa Mahkemesince verilen 10/7/2013 tarihli ve E.2012/107, K.2013/90 sayılı kararın ilgili kısımları şöyledir:

"İtiraz konusu kuralla, haciz ve ihtiyati hacze ilişkin idari işlemlerin yürütmesinin durdurulmasına ilişkin mahkeme kararlarının derhal uygulama zorunluluğunun ortadan kaldırılması, kişilerin telafisi imkânsız veya zor zararlarla karşılaşmalarına yol açacak niteliktedir. İdari yargıda yürütmenin durdurulması kararıyla güdülen amacın kişilerin hak arama özgürlüklerini daha etkili biçimde kullanabilmelerini sağlamak olduğu gözetildiğinde, böyle bir durumun yürütmenin durdurulması kararlarıyla gerçekleştirilmek istenen hukuksal yararı olumsuz yönde etkileyeceği ve hak arama özgürlüğünü zedeleyeceği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

30. Mahkemenin 10/6/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

31. Başvurucu, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

32. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılamanın süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak davanın ikame edildiği tarih; sürenin sona erdiği tarih olarak -çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde- yargılamanın sona

erdiği, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (*Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, §§ 50, 52).

33. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvuruçunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (*Güher Ergun ve diğerleri*, §§ 41-45).

34. Anılan ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut olayda 13/12/2013-21/6/2017 tarihleri arasındaki 3 yıl 6 ay 8 günlük yargılama süresinin makul olduğu sonucuna varmak gerekir. Bu durumda makul sürede yargılanma hakkına yönelik bir ihlalin olmadığı açıktır.

35. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruçunun İddiaları

36. Başvuruçucu, yargı kararının icra edilmemesi üzerine açılan davada hükmedilen tazminatın kısmen iade edilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

37. Anayasa'nın "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

38. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, *açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği* belirtilmiştir. Bu bağlamda başvuruçunun ihlal iddialarını kanıtlayamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular *açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir* (*Hikmet Balabanoglu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

39. Somut olayda idare mahkemesince başvuruçunun yürütmenin durdurulması kararının uygulanmaması nedeniyle açtığı manevi tazminat davası kabul edilerek başvuruçuya 5.000 TL tazminat ödenmiştir. Ancak bu karar Dairece bozulmuş ve yapılan yargılama neticesinde başvuruçunun alacağı tazminat 1.500 TL'ye düşürülerek bu miktarın üzerinde hükmedilen manevi tazminat miktarının hukuka uygun olmadığına karar verilmiştir. Dolayısıyla başvuruçuya ödenen ancak azaltılarak bir kısmının sonradan iadesi istenen

tazminat yönünden Anayasa'nın 35. maddesi bağlamında başvurucunun mülkiyet hakkı kapsamında bir menfaatinin bulunduğu sonucuna varılmıştır.

40. Somut olayda banka hesapları ve araç üzerine ihtiyati haciz şerhi konması başvurucunun mülkiyet hakkına müdahale teşkil etmektedir. Başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan bu müdahale, mülkiyetten yoksun bırakma niteliği taşımadığı gibi mülkiyetin kamu yararına kullanımının kontrolü veya düzenlenmesi gibi bir amacı da içermemektedir. Dolayısıyla müdahalenin *mülkiyetten barışçıl yararlanma hakkına saygıya* ilişkin birinci kural çerçevesinde incelenmesi gerekir.

41. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 62).

42. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken ölçüt kanuna dayalı olma ölçütüdür. Müdahalenin kanuna dayalı olması, müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir kanun hükümlerinin bulunmasını gerektirmektedir (*Türkiye İş Bankası A.Ş.* [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44; *Ford Motor Company*, B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49; *Necmiye Çiftçi ve diğerleri*, B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Başvuru konusu olayda ihtiyati haciz işleminin 6183 sayılı Kanun'un 9., 13. ve 17. maddelerine dayandırıldığı görülmektedir. Bu itibarla ulaşılabilir, öngörülebilir ve belirli olduğu açık olan söz konusu kanun hükümlerine dayanan müdahalenin kanunilik ölçütünü taşıdığı değerlendirilmiştir.

43. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir (Nusrat Külah, B. No: 2013/6151, 21/4/2016, §§ 53, 56; Yunis Ağlar, B. No: 2013/1239, 20/3/2014, §§ 28, 29). Kamu alacağının tahsili amacıyla şirkette yönetici olarak görev yapan başvurucunun sorumluluğuna gidilmesinde kamu yararına dayalı meşru bir amacın mevcut olduğu ortadadır.

44. Son olarak kamu makamlarınca başvurucuların mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyle gerçekleştirilmek istenen amaç ile bu amacı gerçekleştirmek için kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisinin olup olmadığı değerlendirilmelidir.

45. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkedен oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

46. Orantılılık ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması

gerekmektedir. Bu adil denge, başvuruçunun şahsi olarak aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Müdahalenin orantılılığını değerlendirirken Anayasa Mahkemesi; bir taraftan ulaşılmak istenen meşru amacın önemini, diğer taraftan da müdahalenin niteliğini, başvuruçunun ve kamu otoritelerinin davranışlarını gözönünde bulundurarak başvuruçuya yüklenen külfeti dikkate alacaktır (*Arif Güven*, B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60; *Osman Ukav*, B. No: 2014/12501, 6/7/2017, § 71).

47. Somut olayda kamu alacağının tahsili amacıyla şirkette yönetici olarak görev yapan başvuruçunun mal varlığına tedbir konulması yönündeki müdahalenin *elverişli* olduğu, daha uygun başka bir aracın bulunduğu da gösterilemediğinden *gerekli* olduğu kuşkusuzdur. Bu sebeple müdahalenin *orantılılığının* tartışılması gerekmektedir.

48. Anayasa Mahkemesi daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği sonucuna varmış ve ölçülülük yönünden mülkiyet hakkının ihlaline karar vermiştir (*Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti.* [GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018, §§ 74-81; *İbrahim Geçer*, B. No: 2014/19056, 19/2/2019, §§ 67-76).

49. Bununla birlikte somut olay çeşitli yönleriyle söz konusu başvurulardan farklı özellikler taşımaktadır. Başvuruçunun mal varlığı yönünden konulan ihtiyati haciz üzerine açtığı davada verilen yürütmenin durdurulması kararı geç uygulandığı için derece mahkemelerince sonuç olarak idare tarafından başvuruçuya 1.500 TL tutarında tazminat ödenmesine hükmedilmiştir. Başvuruçucu da kısmen de olsa geri ödemek durumunda kaldığı bu tazminat miktarının yetersiz olduğunu iddia etmektedir.

50. Öncelikle kesinleşmemiş yargı kararlarının bozulması her zaman mümkün olup bu durum önceden oluşturulan mekanizma çerçevesinde öngörülebilirdir. Diğer bir deyişle devam eden yargılama sürecinde fazladan ödenen bir parasal tutarın sonradan iade edilmek durumunda kalınması öngörülebilir olup başvuruçuya aşırı bir külfet de yüklenmemektedir.

51. Bununla birlikte başvuruçunun ihtiyati haciz uygulanması işlemine karşı yürütmenin durdurulması talepli olarak açtığı iptal davasında derece mahkemesi 13/9/2013 tarihli kararla yürütmenin durdurulması talebini kabul etmiş, bu kararın gereği Vergi İdaresince 6/1/2014 ve 7/1/2014 tarihli işlemlerle yerine getirilmiştir (bkz. § 23). Anayasa Mahkemesince yargı kararlarının geç icra edilmesi ile ilgili olarak verilen önceki kararlar ile ihtiyati haciz nedeniyle uğranılan zararlara ilişkin olarak yürütmenin durdurulması kararının yerine getirildiği süre ve ödenen miktar dikkate alındığında derece mahkemelerince belirlenen tazminat miktarının yetersiz görülemeyeceği anlaşılmaktadır.

52. Bu durumda başvuruçunun mal varlığı üzerine tedbir konulması yönündeki müdahalenin başvuruçuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklenmediği, bu sebeple söz konusu müdahaleyle kamunun yararı ile başvuruçunun mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengenin başvuruçucu aleyhine bozulmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

53. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 10/6/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL